

ANALYSE: UNGES RISIKOADFÆRD I FORHOLD TIL ALKOHOL, CIGARETTER OG HASH

UNGE OVERVURDERER, HVOR ACCEPTERET ALKOHOL ER BLANDT JÆVNALDRENDE

Overdrevne forestillinger, om hvor meget jævnaldrende synes, det er i orden at drikke og ryge, trives i bedste velgående blandt unge. Det viser en ny undersøgelse fra Børnerådet blandt 1.390 elever i 9. klasse. Undersøgelsen viser også, at næsten hver fjerde ung synes, det er i orden at drikke sig så fuld, at man ikke kan huske noget dagen efter.

Unge i 9. klasse er overbeviste om, at over halvdelen af deres jævnaldrende synes, det er i orden at drikke sig fuld hver weekend. Men spørger man de unge, er det hver femte, der synes, det er i orden. De unge overvurderer også andre unges opfattelse af hash og cigaretter. Overdrevne forestillinger, om hvad andre unge gør og tænker, påvirker de unges eget forbrug af alkohol og røg, viser undersøgelser. Det får Børnerådets formand til at efterlyse mere oplysning til de unge, om hvad deres jævnaldrende gør, tror og tænker: "Hvis unge tror, at alle de andre synes, det er sejt og helt normalt at drikke sig sanseløst beruset og ryge hash og cigaretter, vil de selvfølgelig gerne leve op til den forestilling. Vi har i mange år vidst, at de unges gøren og laden kan ændres, hvis de bliver oplyst om, hvad deres jævnaldrende reelt mener og gør. Det er på tide, at vi for alvor sætter ind med mere oplysning til de unge," siger Børnerådets formand Per Larsen.

Undersøgelsen bekræfter billedet af en udbredt drukkultur blandt danske unge. Langt størstedelen har haft deres alkoholdebut i 9. klasse, og halvdelen af dem har drukket sig så fulde inden for den seneste måned, at de ikke kan huske noget dagen efter. Og det er helt i orden, mener hver fjerde ung. De fleste unge peger på, at de drikker og ryger, fordi deres venner gør det. Men som 15-årige Storm fortæller, smitter voksnes alkoholforbrug også af på de unge: "Alle voksne mennesker drikker noget alkohol en gang imellem, så på den måde tænker jeg, det er mere acceptabelt at drikke end at ryge hash og cigaretter."

Undersøgelsen viser også en sammenhæng mellem de unges trivsel, og hvor meget de drikker og ryger. Over en tredjedel af unge, der mistrives, er på druk flere gange om måneden, ryger mere og har prøvet at ryge hash. Denne gruppe af unge er også mere tilbøjelige til at drikke for at være en del af fællesskabet og for at glemme deres problemer. "Samlet set peger undersøgelsen på en usund rusmiddelkultur. Voksne skal huske at være rollemodeller, der hjælper unge med at have fællesskaber, hvor omdrejningspunktet ikke er druk og rygning," mener Per Larsen.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

- 87 pct. af de unge har prøvet at drikke alkohol mindst én gang. Halvdelen af dem har prøvet det mange eller en del gange.
- 23 pct. af de unge synes, det er i orden at drikke sig så fuld, at man ikke kan huske noget dagen efter.
- 20 pct. af de unge mener, det er i orden at drikke sig fuld hver weekend. Men de tror, at 54 procent af deres jævnaldrende mener, det er i orden.
- 10 pct. af de unge mener, det er i orden at ryge hash til fester. Men de tror, at 21 procent mener, det er i orden.
- 30 pct. af de unge mener, det er i orden at ryge cigaretter til fester. Men de tror, at 57 procent mener, det er i orden.
- Majoriteten af de unge siger, at de drikker og ryger cigaretter og hash, fordi deres venner gør det.
- Mere end hver tredje, der oplever 5-8 former for ugentlig mistrivsel, ryger og drikker mere end andre unge.

ANALYSENOTAT

MINDRE RISIKOVILLIGE UNGE

Ungdomsgenerationen i dag lever på flere områder et mindre risikofyldt liv, end tidligere generationer har gjort. De er mindre kriminelle, spiser sundere og motionerer mere regelmæssigt (Pedersen, 2013; Børnerådet, 2016). Også i forhold til alkohol, cigaretter og hash opfører de unge sig i dag anderledes end tidligere. Fx har andelen af 15-årige, der har prøvet at drikke alkohol, været faldende siden 1998 (Rasmussen, Pedersen & Due, 2015).

Flere danske unge udskyder altså deres alkoholdebut, men på trods af det, er de stadig blandt de unge i Europa, der oftest drikker sig fulde (Rasmussen, Pedersen & Due, 2015; Sundhedsstyrelsen, 2015a). Den nyeste undersøgelse, der sammenligner europæiske unges alkoholforbrug, viser fx, at 32 pct. af de 15-16-årige danske unge har drukket sig fulde den

seneste måned, mens det samme gør sig gældende for henholdsvis 8 og 9 pct. af de norske og svenske unge (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2016).

De seneste to årtier er andelen af unge, der ryger cigaretter, ligeledes faldet (Rasmussen, Pedersen & Due, 2015). Niveauet ligger dog stadig på linje med andelen af voksne, der ryger (Sundhedsstyrelsen, 2015). Også i forhold til hash er der en faldende tendens, idet færre 15-16-årige i dag har prøvet at ryge hash sammenlignet med tidligere (Rasmussen, Pedersen & Due, 2015; Sundhedsstyrelsen, 2015b; European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2016). Sammenlignet med vores nordiske naboer er der dog stadig flere danske unge, som ryger cigaretter og hash (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2016).

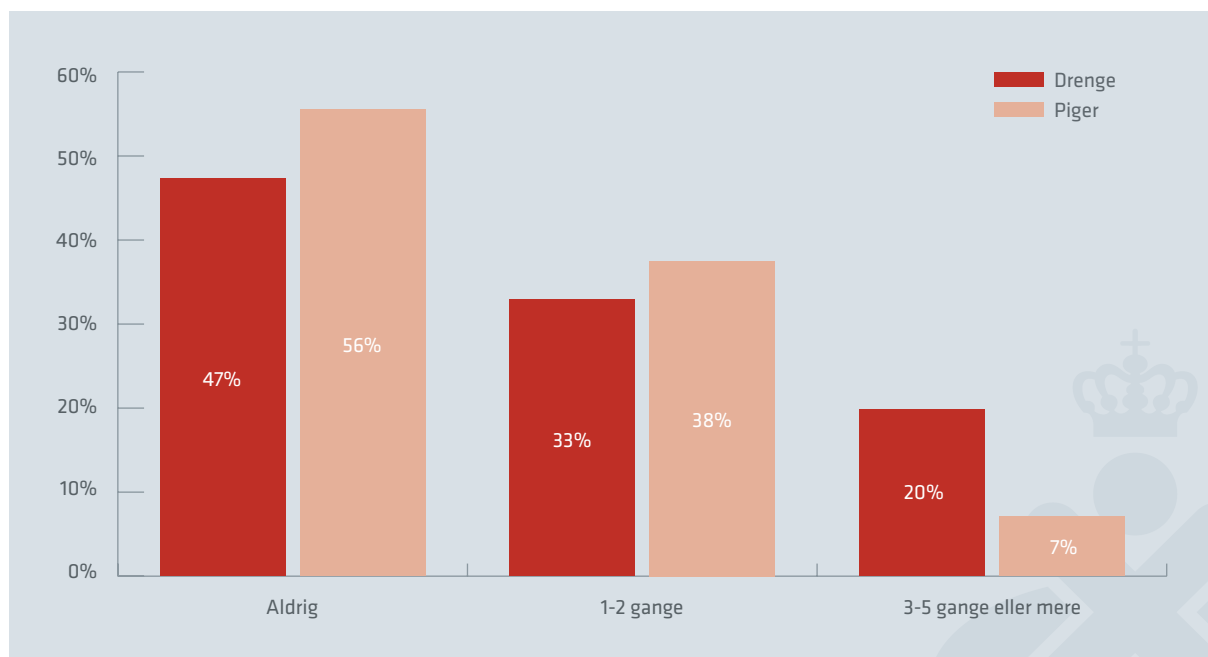
Man vil ikke føle sig uden for fællesskabet. Hvis alle ens venner begynder at ryge hash, og man bare sidder ovre i hjørnet og siger nej, så føler man ligesom, man får sparket af gruppen. / STORM 15 ÅR

FORBRUG AF ALKOHOL OG RØG

Undersøgelsen i Børnerådets Børne- og Ungepanel bekræfter, at unge i Danmark har et højt forbrug af alkohol og røg. I forhold til alkohol viser undersøgelsen, at 87 pct. af de unge har prøvet at drikke alkohol mindst én gang, mens halvdelen af dem har prøvet det mange eller en del gange. 49 pct. af dem, der har prøvet at drikke alkohol, har mindst én gang den seneste måned drukket sig så fulde, at de havde svært

ved at huske noget dagen efter. Her er der dog en forskel på kønnene. Som figur 1 viser, har 20 pct. af drengene mod 7 pct. af pigerne inden for den seneste måned mindst tre gange drukket sig så fulde, at de havde svært ved at huske noget dagen efter. Andre undersøgelser af unges alkoholadfærd viser lignende kønsforskelle (Sundhedsstyrelsen, 2014; Schiøth, Krarup & Behrens, 2014; Rasmussen, Pedersen & Due, 2015).

FIGUR 1: DRENGE DRIKKER SIG OFTERE END PIGER SÅ FULDE, AT DE HAR SVÆRT VED AT HUSKE NOGET DAGEN EFTER

Antal svar: 667 (kun unge, der har prøvet at drikke alkohol mange eller en del gange). Dreng: 328. Pige: 339

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på følgende spørgsmål: *Er du [dreng, pige] og Tænk på den seneste måned. Hvor ofte har du prøvet at drikke dig så fuld, at du havde svært ved at huske noget dagen efter?* 'Ved ikke'-svar er udeladt.

17 pct. af de unge har prøvet at ryge cigaretter mange eller en del gange. Undersøgelsen viser ingen signifikante forskelle mellem piger og drenges erfaringer med at ryge cigaretter. I forhold til hash er der imidlertid en kønsforskelle. Mens 16 pct. af drengene har prøvet at ryge hash, gælder det kun for 8 pct. af

pigerne. Lignende kønsforskelle i forhold til erfaringer med hash er vist i andre undersøgelser (Rasmussen & Due, 2011; Rasmussen, Pedersen & Due, 2015). 12 pct. af alle de unge i 9. klasse har prøvet at ryge hash mindst én gang. Halvdelen af de 12 procent har prøvet det mange eller flere gange.

Mens størstedelen af de unge i 9. klasse har prøvet at drikke alkohol, har lidt færre prøvet at ryge cigaretter, og en mindre andel har prøvet at ryge hash. Denne fordeling er også kendt fra andre undersøgelser, der viser, at unge ofte følger et mønster, hvor det ene rusmiddel fører til det næste. Dette mønster er kendt som trappetrinsteorien (Aas & Pedersen, 1993; Adalbjarnadottir & Hafsteinsson 2001; Møller & Demant, 2011; Thomsen, 2016), og kommer til udtryk, når 16-årige Sigrid svarer på, hvilke typer personer der ryger hash: "Jeg tror måske, det er nogen, der drikker meget i forvejen og måske også ryger i forvejen. Især hvis det er nogen, der gør det ofte. Så føler jeg måske meget, det er nogen, der også drikker og ryger meget." 15-årige Freja beskriver, hvordan hun har lagt mærke til udviklingen i alkohol- og hashforbruget hos nogle af sine klassekammerater: "Jeg tror, de startede i 6. klasse med at drikke og ryge, og så begyndte der at komme hash i 8. eller 9. klasse."

ETNISK BAGGRUND SPILLER EN ROLLE I FORHOLD TIL RUSMIDLER

Det er tidligere vist, at unge med anden etnisk baggrund end dansk ikke på samme måde som etnisk danske unge følger mønsteret i forhold til trappetrinsteorien, hvor det ene rusmiddel fører til det andet. De starter typisk længere oppe på trappen med andre rusmidler end alkohol. Det kan fx være cigaretter eller hash (Thomsen, 2016).

I denne undersøgelse finder vi lignende tendenser, idet færre unge med anden etnisk baggrund end dansk har drukket alkohol mange gange sammenlignet med etnisk danske unge. Således har 40 pct. af de unge, der har en anden etnisk baggrund end dansk, drukket alkohol mange eller en del gange, mens det gælder for 51 pct. af de unge med etnisk dansk baggrund. Ser vi på fænomenet 'binge drinking' – at drikke mange genstande inden for et kort tidsrum for at blive beruset (Frederiksen m.fl., 2012) – viser det sig dog, at det er mere udbredt blandt unge med anden etnisk baggrund end dansk end blandt unge med etnisk dansk baggrund. 26 pct. af unge med anden etnisk baggrund end dansk har tre eller flere gange den seneste måned drukket sig så

fulde, at de havde svært ved at huske noget dagen efter. Det samme gælder for 13 pct. af unge med etnisk dansk baggrund.

27 pct. af de unge med anden etnisk baggrund end dansk fortæller, at de har røget cigaretter mange eller en del gange, mens det samme gør sig gældende for 17 pct. af de unge med etnisk dansk baggrund. En lignende forskel finder vi i forhold til hash, idet 9 pct. af de unge med etnisk minoritetsbaggrund svarer at de har røget hash mange gange, mens den tilsvarende procentandel for de etnisk danske unge er 2.

RUSMIDLER HØRER TIL, NÅR DER ER FEST

De unge skelner mellem hverdag og fest, når det gælder forbrug af alkohol, cigaretter og hash. 68 pct. af de unge, der har prøvet at drikke alkohol, drikker, fordi de synes, det er en del af at være til fest. Men som 15-årige Freja siger, så er det ikke nødvendigt at drikke for at være med til en fest: "Dem, der ikke drikker, selv om de er til fest, hvor vi andre drikker, kan sagtens lade være."

Mens næsten hver tredje, 30 pct., synes, det er i orden at ryge cigaretter til fest, synes 12 pct. af de unge, at det er i orden at ryge cigaretter til hverdag. Samme billede tegner sig, når det gælder hash. Hver tiende ung synes, det er i orden at ryge hash til fest, mens 5 pct. synes, det er i orden at ryge hash i hverdagen.

Unge med anden etnisk baggrund end dansk er i højere grad enige i, at det er i orden at ryge hash hver dag, end unge med etnisk dansk baggrund. 19 pct. af de unge, der har en anden etnisk baggrund end dansk, mener, at det er i orden at ryge hash hver dag, mens det samme gælder for 4 pct. af de unge med etnisk dansk baggrund. Vi finder den samme om end lidt mindre udtalte tendens i forhold til holdningerne til at ryge hash til fest. 21 pct. af unge med anden etnisk baggrund end dansk synes, det er i orden at ryge hash til fest. For unge med etnisk dansk baggrund er den tilsvarende procentandel 10.

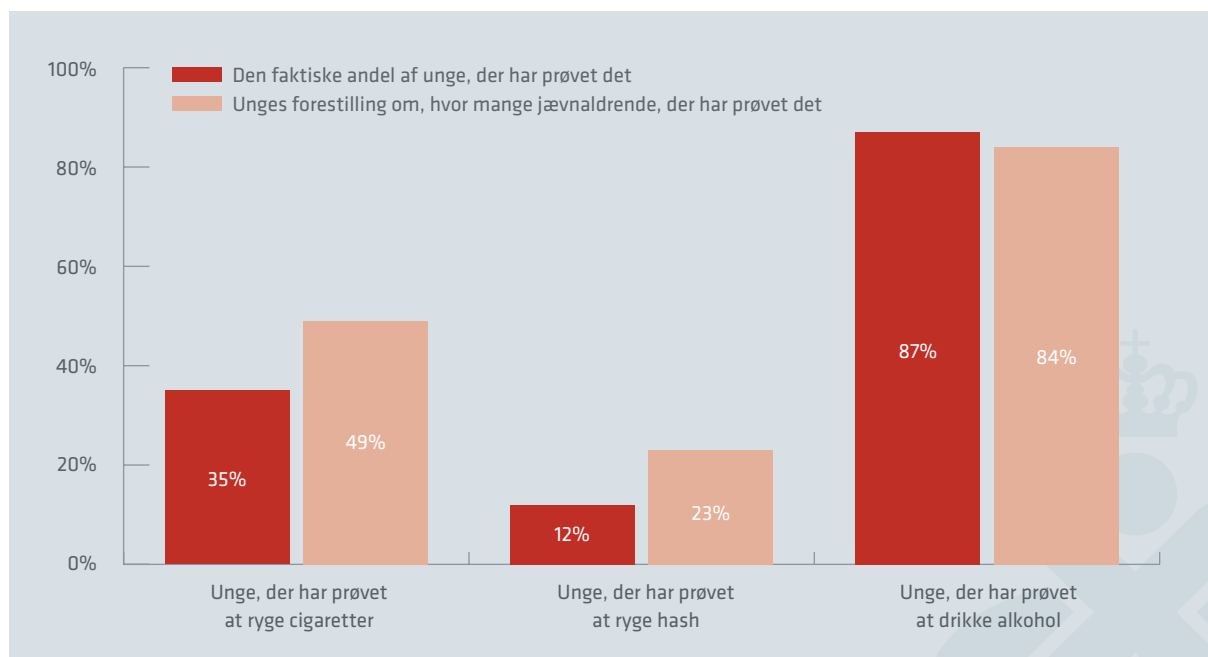
HVAD GØR DE ANDRE?

Unge har ofte overdrevne forestillinger om jævnaldrendes forbrug af rusmidler, også kaldet flertalsmisforståelser. Inden for både socialpsykologien og kriminologien har man i forskningen gennem flere årtier interesseret sig for grupperelateret adfærd og flertalsmisforståelser (Prentice & Miller, 1993; Schroeder & Prentice, 1998; Balvig, Holmberg & Sørensen, 2005). Undersøgelser har vist, at unge i højere grad end andre befolkningsgrupper drikker for at komme i kontakt med andre, og at alkohol kan være en måde at få nye relationer på (Sundhedsstyrelsen, 2015; Thomsen, 2016). Når unge bliver oplyst om, at deres jævnaldrende ikke drikker og ryger så meget, som de tror, falder deres eget forbrug også. I 2001-2004 viste Ringstedforsøget fx, at unges forbrug af cigaretter kan nedsættes ved at oplyse dem om, hvor mange af deres jævnaldrende der ryger cigaretter (Balvig, Holmberg & Sørensen, 2005). Storm på 15 år forhol-

der sig til gruppens betydning for ens egen adfærd, når han siger: "Man vil ikke føle sig uden for fællesskabet. Hvis alle ens venner begynder at ryge hash, og man bare sidder ovre i hjørnet og siger nej, så føler man ligesom, man får sparket af gruppen."

Vi har spurgt til de unges forestillinger om andre unges forbrug af rusmidler, og de unges svar viser, at der er flertalsmisforståelser, når det handler om deres jævnaldrendes forbrug af cigaretter og hash. Figur 2 viser, at mens 35 pct. af de unge har prøvet at ryge cigaretter, tror de unge selv, at det gælder for 49 pct. En større forskel viser sig, når det handler om hash. 12 pct. af de unge har prøvet at ryge hash, men de unge tror imidlertid, at næsten hver fjerde har prøvet det. Alkoholforbruget blandt deres jævnaldrende har de unge dog en bedre fornemmelse for. Her estimerer de, at 84 pct. af deres jævnaldrende har prøvet at drikke alkohol, mens den reelle procentandel er 87.

FIGUR 2: UNGE OVERVURDERER DERES JÆVNALDRENDES ERFARINGER MED CIGARETTER OG HASH

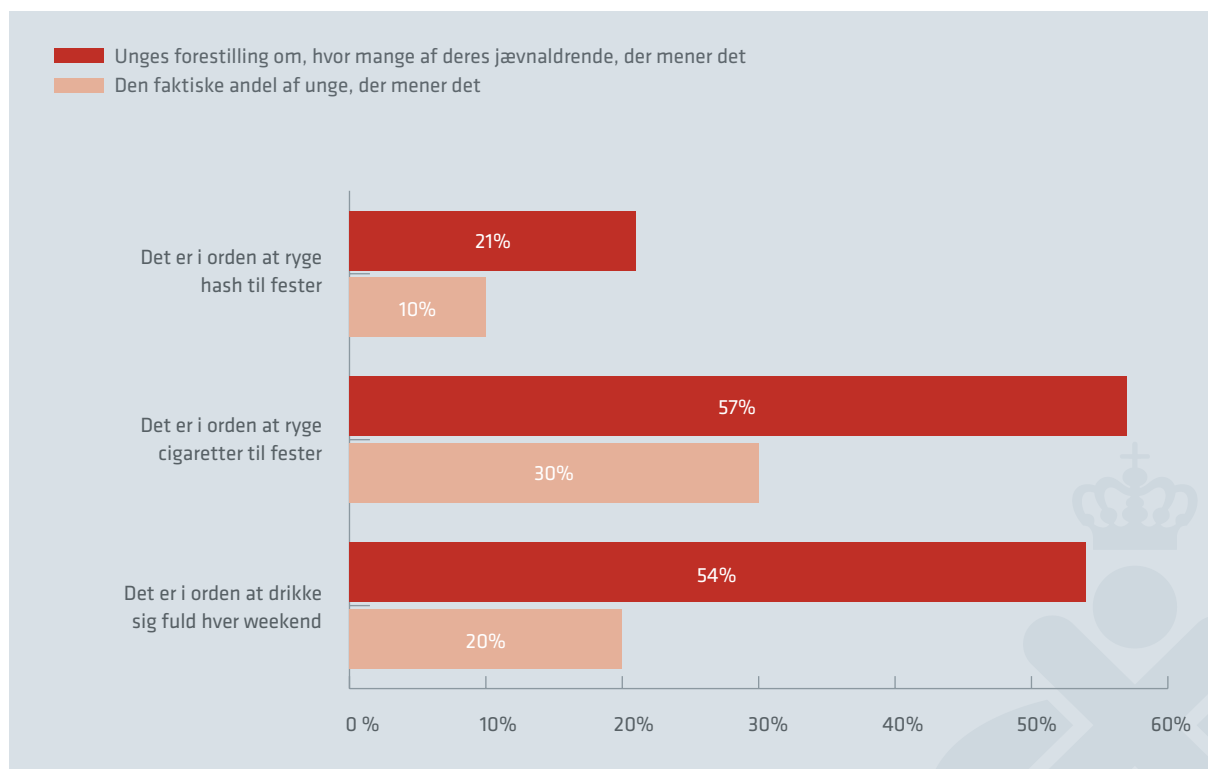
Antal svar: Alkohol: Den faktiske andel og den forestillede andel: 1374. Cigaretter: Den faktiske og den forestillede andel: 1368.
Hash: Den faktiske andel: 1359, den forestillede andel: 1360.
Jf. metodeafsnittet for spørgsmålsformuleringer og beregningsmetoder.

HVAD SYNES DE ANDRE?

De unges svar viser også en forskel, når det gælder andre unges holdninger til at drikke alkohol og ryge cigaretter og hash. Figur 3 viser, at mens hver tiende ung synes, det er i orden at ryge hash til fester, estimerer de, at 21 pct. af alle unge synes, det er i orden. Det samme billede tegner sig i forhold til at

ryge cigaretter til fester. 30 pct. af de unge synes, det er i orden, men de tror, at 57 pct. af deres jævnaldrende synes det samme. Den største procentvise forskel finder vi, når det gælder at drikke sig fuld hver weekend. Hver femte ung synes, det er i orden, mens de unge tror, at 54 pct. af deres jævnaldrende synes det samme.

FIGUR 3: UNGE OVERVURDERER DERES JÆVNALDRENDES HOLDNING TIL AT DRIKKE ALKOHOL, RYGE CIGARETTER OG HASH

Antal svar: Alkohol: Den faktiske og den forestillede andel: 1374. Cigaretter: Den faktiske og den forestillede andel: 1368.

Hash: Den faktiske andel: 1360, den forestillede andel: 1359.

Jf. metodeafsnittet for spørgsmålsformuleringer.

Alle voksne mennesker drikker noget alkohol en gang imellem, så på den måde tænker jeg, det er mere acceptabelt at drikke end at ryge hash og cigaretter. / STORM 15 ÅR

Også når det handler om at 'binge-drikke', har de unge et skævt billede af andre unges holdning. De unge tror, at 42 pct. af de andre unge synes, det er i orden at drikke sig så fuld, at man ikke kan huske noget dagen efter, men det er kun 23 pct. af de unge, der faktisk synes det.

I de opfølgende interview fortæller de unge, at de opfatter alkohol som mindre skadeligt end cigaretter og hash. 15-årige Storm fortæller om forskellen på de tre rusmidler: "Jeg tænker også, at hash og cigaretter er mere usundt i længden end alkohol. Alle voksne mennesker drikker noget alkohol en gang imellem, så på den måde tænker jeg, det er mere acceptabelt at drikke end at ryge hash og cigaretter." Også Valdemar på 15 år knytter sin holdning til cigaretter og hash an til det, han opfatter som normalt. Da vi spørger ham, om det er anderledes at ryge hash end cigaretter, svarer han: "Ja, det synes jeg. Det er lidt kraftigere, kan man sige. Det er anderledes end at ryge cigaretter. For cigaretter, det er jo meget normalt. Det

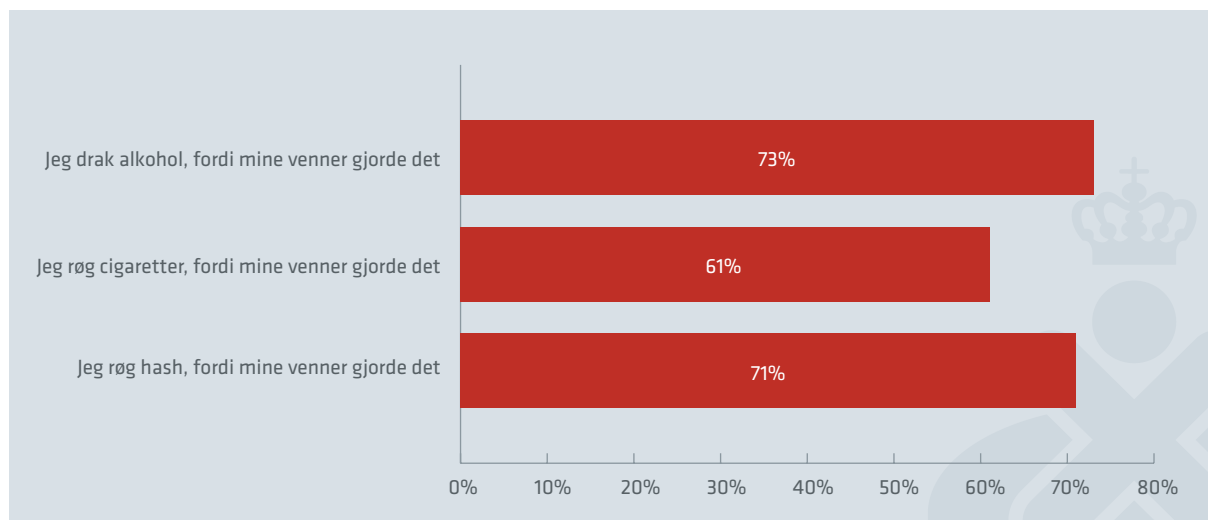
ser man jo næsten hver dag. Men at ryge hash det er måske lidt i en anden tone." De unges overvejelser ligger i tråd med forskning, der har vist, at unge vurderer hash som mere risikofyldt end cigaretter og alkohol, og at unge undervurderer de risici, der er forbundet med alkohol (Adalbjanadottir & Hafsteins-son, 2001; Frederiksen m.fl., 2012; Schiøth, Krarup & Behrens, 2014; Thomsen, 2016).

VENNERNES OG FÆLLESSKABETS BETYDNING

Der kan være mange årsager til, at unge drikker alkohol, ryger cigaretter eller hash.

Figur 4 viser, at vennernes adfærd har betydning for de unges valg om at drikke eller ryge. 73 pct. af de unge, der har prøvet at drikke alkohol, gjorde det, fordi deres venner gjorde det. Det samme gælder for henholdsvis 71 pct. af de unge, der har prøvet at ryge hash, og 61 pct. af de unge, der har prøvet at ryge cigaretter.

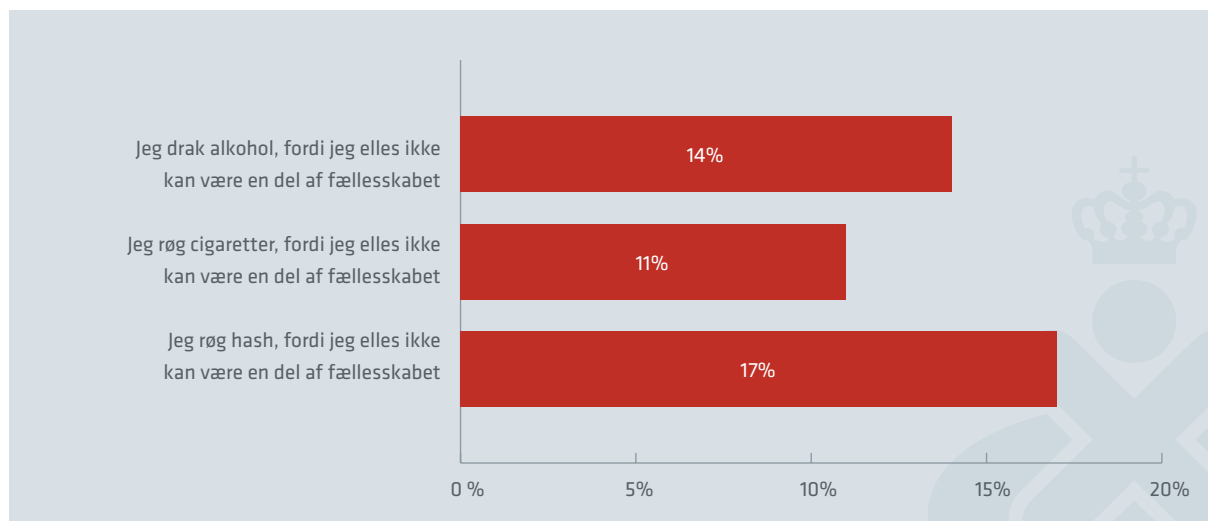
FIGUR 4: UNGE, DER DRIKKER ELLER RYGER, FORDI DERES VENNER GØR DET

Antal svar: Alkohol: 484. Cigaretter: 266. Hash: 96 (kun unge, der har prøvet hhv. at drikke alkohol mange eller en del gange, ryge cigaretter mere end én gang og ryge hash mere end én gang).

Spørgsmål: I hvilken grad passer følgende udsagn på, hvorfor du [drikker alkohol; ryger cigaretter; ryger hash]? Svarene er udtryk for de unge, der har svaret 'i høj grad' eller 'i nogen grad'. 'Hverken eller'-svar er udeladt.

FIGUR 5: UNGE, DER DRIKKER ELLER RYGER, FORDI DE ELLERS IKKE KAN VÆRE EN DEL AF FÆLLESSKABET

Antal svar: Alkohol: 559. Cigaretter: 300. Hash: 102 (kun unge, der har prøvet hhv. at drikke alkohol mange eller en del gange, ryge cigaretter mere end én gang og ryge hash mere end én gang).

Spørgsmål: I hvilken grad passer følgende udsagn på, hvorfor du [drikker alkohol; ryger cigaretter; ryger hash]? Svarene er udtryk for de unge, der har svaret 'i høj grad' eller 'i nogen grad'. 'Hverken eller'-svar er udeladt.

Størstedelen af de unge siger altså, at de ryger og drikker, fordi vennerne gør det. Figur 5 viser dog, at det ikke nødvendigvis har noget at gøre med, om de unge føler, de kan være en del af fællesskabet.

6 pct. af de unge, der har prøvet at drikke alkohol, kunne godt tænke sig at drikke mindre alkohol, end de gør. Karla og Freja, der begge er 15 år, kan godt relatere til, at nogle unge måske drikker mere, end de reelt har lyst til, fordi vennerne og fællesskabet er betydningsfuldt. Karla siger: "Hvis alle andre gør det, så tror jeg også, det bliver lidt sådan et pres, ikke." Freja supplerer: "Også det der med, at de gerne vil passe ind og gerne vil være en del af det." 16-årige

Sigrid peger på, at det kan være svært for nogle at sige fra over for alkohol-fællesskabet: "Der er jo mange stille typer, som måske ikke rigtig giver udtryk for, at de ikke har lyst til at drikke, tænker jeg." I forhold til de flertalsmisforståelser, som er visualiseret i figur 2, kan netop det at undlade at give udtryk for, at man ikke har lyst til at drikke være et udtryk for, at de unge prøver at leve op til de overdrevne forestillinger om, hvor meget andre drikker og ryger. Det vil sige, at flertalsmisforståelserne kan opfordre til problematisk adfærd, fordi de opfattes som udtryk for normal adfærd (Balvig, Holmberg & Sørensen, 2005).

MISTRIVSEL OG LAVT SELVVÆRD

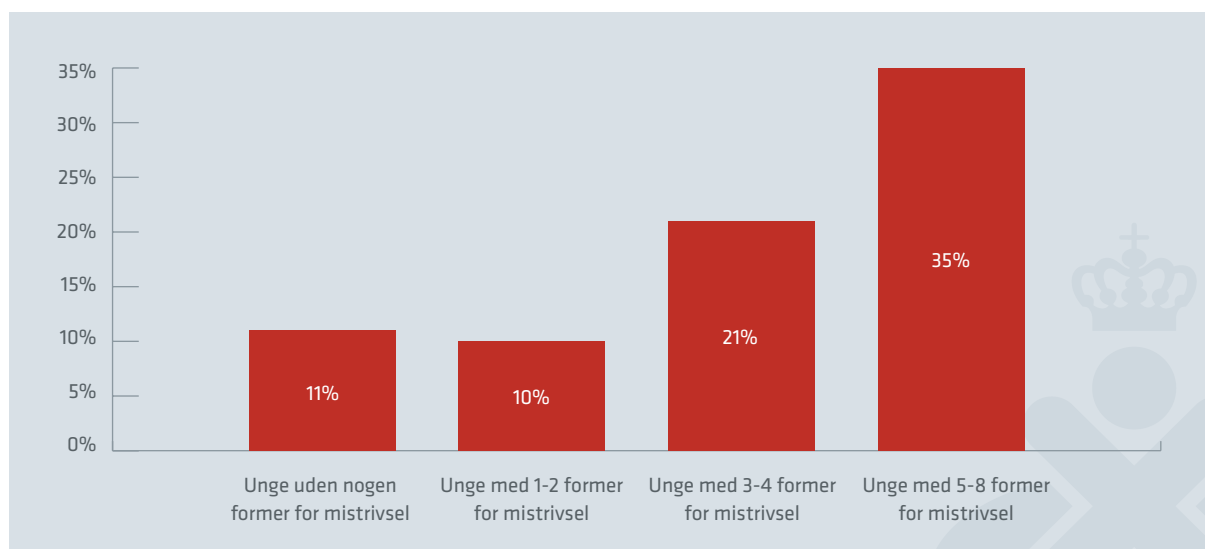
I spørgeskemaet har vi spurgt de unge, hvorvidt de oplever en eller flere former for mistrivsel.

DE OTTE INDIKATORER, DER MÅLER MISTRIVSEL, ER:

- Haft hovedpine
- Haft mavepine
- Haft ondt i ryggen
- Været ked af det
- Været irriteret/i dårligt humør
- Været nervøs
- Haft svært ved at falde i søvn
- Været svimmel.

Unge med flere former for ugentlig mistrivsel svarer oftere end andre unge, at de drikker for at være en del af fællesskabet. Figur 6 viser, at 35 pct. af de unge, der oplever 5-8 former for psykisk og fysisk mistrivsel mindst ugentligt, drikker, fordi de føler, de ellers ikke kan være en del af fællesskabet. Det samme gælder for 21 pct. af de unge med 3-4 former for mistrivsel, 10 pct. af de unge med 1-2 former for mistrivsel, og 11 pct. af de unge, der sjældent oplever nogen former for mistrivsel.

FIGUR 6: UNGE, DER MISTRIVES, DRIKKER OFTERE END ANDRE, FORDI DE ELLERS IKKE KAN VÆRE EN DEL AF FÆLLESSKABET

Antal svar: 559 (kun unge, der har prøvet at drikke alkohol mange eller en del gange). Ingen mistrivsel: 254, 1-2 former for mistrivsel: 177, 3-4 former for mistrivsel: 82, 5-8 former for mistrivsel: 46. 'Hverken eller'-svar er frasorteret.

Figuren visualiserer et kryds mellem spørgsmålene: *Tænk på de sidste seks måneder. Hvor ofte har du [trivselsindikatorer]? og I hvilken grad passer følgende udsagn på, hvorfor du drikker alkohol?*

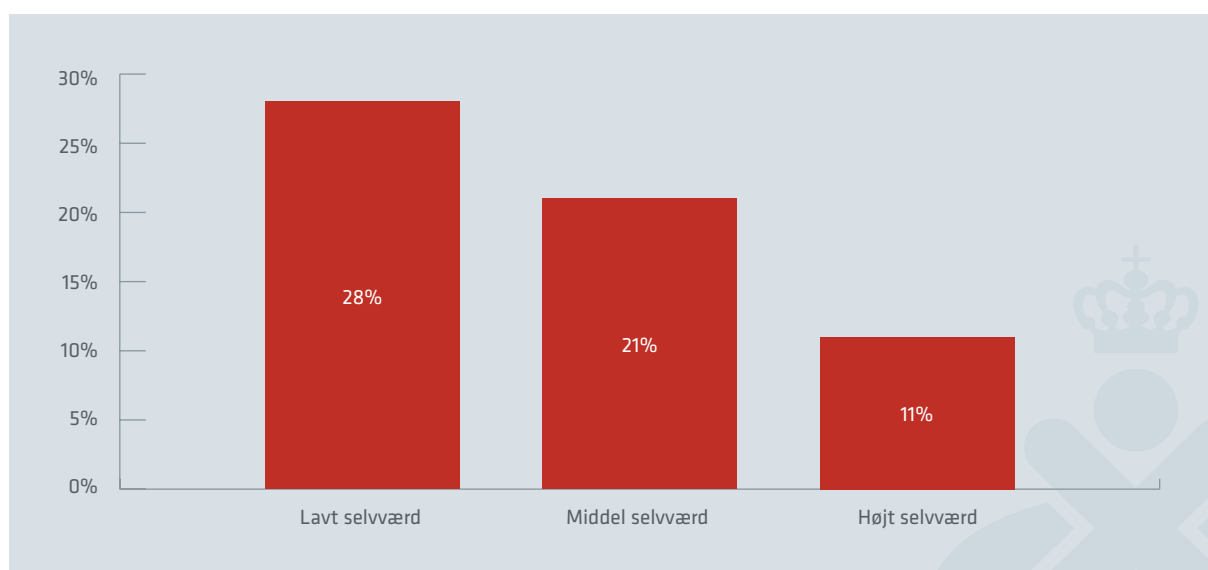
Det er tidligere vist, at unge med lavt selvværd oftere begynder at drikke alkohol tidligt – og at de kan have en øget risiko for at udvikle et egentligt alkoholmisbrug (Rasmussen & Due, 2011). Freja på 15 år fortæller, hvordan alkohol kan styrke selvværdet: "Hvis man ikke har så højt selvværd, så føler man, man tør meget mere, og man har det måske bedre med sig selv."

Figur 7 viser, at unge med lavt selvværd oftere end andre unge drikker, fordi de føler, de ellers ikke kan være en del af fællesskabet. Således gælder det for 28 pct. af unge med lavt selvværd, mens 21 pct. af dem med et middel selvværd og 11 pct. af dem med højt selvværd har svaret det samme.

VI HAR I SPØRGESKEMAET UNDERSØGT DE UNGES SELVVÆRD GENNEM FIRE SPØRGSMÅL, DER LYDER:

- Jeg føler, jeg er lige så meget værd som andre.
- Jeg er for det meste tilfreds med mig selv.
- En gang imellem tænker jeg, jeg ikke er noget værd.
- Jeg føler for det meste, jeg er mislykket.

FIGUR 7: UNGE MED LAVT SELVVÆRD DRIKKER OFTERE END ANDRE, FORDI DE ELLERS IKKE KAN VÆRE EN DEL AF FÆLLESSKABET

Antal svar: 559 (kun unge, der har prøvet at drikke alkohol mange eller en del gange). Unge med lavt selvværd: 39. Unge med middel selvværd: 107. Unge med højt selvværd: 413. 'Hverken eller'-svar er frasorteret.

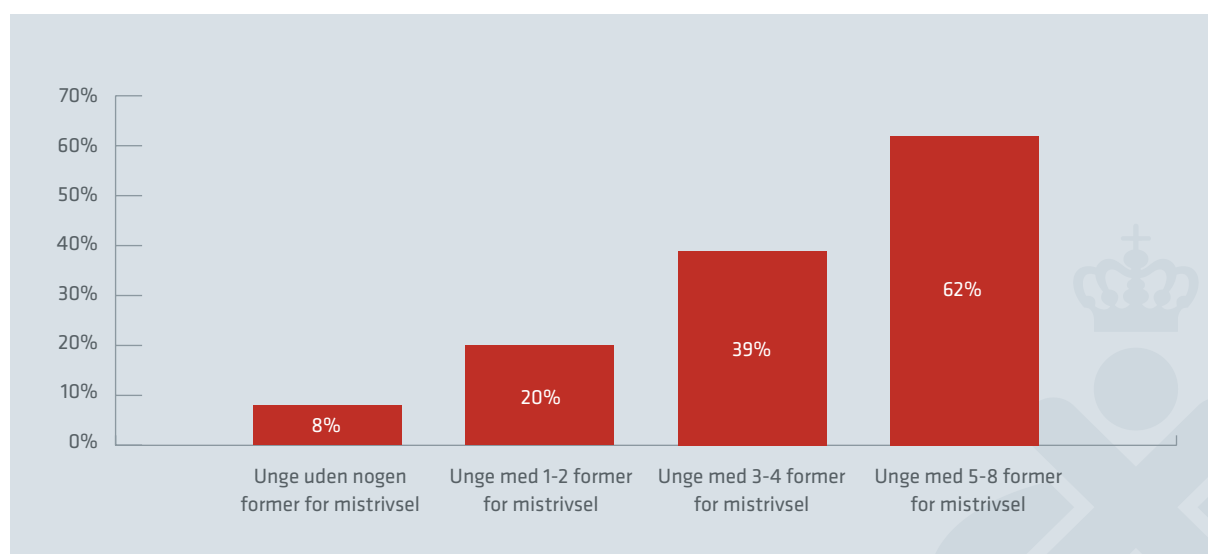
Figuren visualiserer et kryds mellem spørgsmålene *Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn [selvværdsindikatorer]* og *I hvilken grad passer følgende udsagn på, hvorfor du drikker alkohol?*

FOR AT GLEMME MINE PROBLEMER

For nogle unge kan alkohol være et middel til at skubbe problemer i baggrunden. 28 pct. af de piger, der har drukket alkohol mange eller en del gange, har angivet, at de drikker alkohol for at glemme deres problemer. Det samme gør sig gældende for 14 pct. af de drenge, der har drukket alkohol mange eller en del gange. Unge med flere former for mistrivsel er også mere tilbøjelige til at svare, at de drikker alkohol for

at glemme deres problemer, end andre unge. I figur 8 fremgår det, at 38 pct. af unge med 5-8 former for ugentlig mistrivsel drikker for at glemme deres problemer, mens den tilsvarende procentandel for unge med 3-4 former for ugentlig mistrivsel er 39. Henholdsvis 20 og 8 pct. af de unge med 1-2 former for ugentlig mistrivsel og ingen ugentlig mistrivsel har angivet det samme.

FIGUR 8: UNGE, DER MISTRIVES, DRIKKER OFTERE END ANDRE FOR AT GLEMME DERES PROBLEMER

Antal svar: 580 (kun unge, der har prøvet at drikke alkohol mange eller en del gange). Ingen mistrivsel: 260, 1-2 former for mistrivsel: 186, 3-4 former for mistrivsel: 86, 5-8 former for mistrivsel: 48. 'Hverken eller'-svar er frasorteret.

Figuren illustrerer et kryds mellem spørgsmålene: *Tænk på de sidste seks måneder. Hvor ofte har du [trivselsindikatorer]? og I hvilken grad passer følgende udsagn på, hvorfor du drikker alkohol?*

Også unge, der har lavt selvværd, svarer oftere, at de drikker for at glemme deres problemer. 48 pct. af de unge, der altid eller tit føler sig ensomme, drikker alkohol for at glemme deres problemer. Det samme gælder for 14 pct. af de unge, der aldrig eller sjældent er ensomme.

Næsten to tredjedele af de unge, der har et lavt selvværd, har angivet, at de drikker alkohol for at

glemme deres problemer. Den tilsvarende procentandel for unge med et højt selvværd er 12.

For de unge kan hash også være et middel til at glemme deres problemer. Som 15-årige Storm siger: "Jeg tror, dem, der ryger hash, er dem, der har det svært i skolen. Fordi det er en måde at glemme sine problemer på. Ligesom med alkohol, men på en anden måde. Bare slappe af og være inde i hovedet,

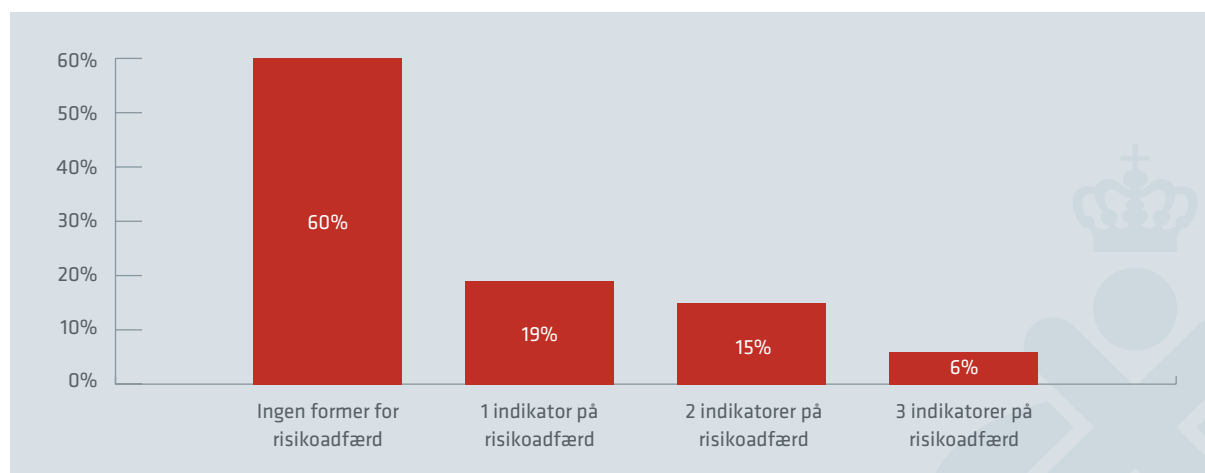
hvis de har det lidt svært." På spørgsmålet om, hvem hun tror ryger hash, fortæller Karla på 15 år: "Dem, der virker seje, men har mega mange problemer derhjemme. Det er en måde at sige fra. Tage problemerne og så bare gå i en anden verden, ikke?" Af de 118 unge, der har prøvet at ryge hash, svarer 32 pct., at de gør det for at glemme deres problemer.

SÆRLIGT RISIKOVILLIGE UNGE

I undersøgelsen har vi undersøgt de unges risikovillighed i forhold til alkohol, cigaretter og hash. Hvis man har et højt forbrug af alkohol, cigaretter og hash, kan man tale om, at man har en risikobetonet

adfærd. Risikoadfærd dækker over handlinger, der kan have uønskede sundhedsmæssige eller sociale konsekvenser. I denne undersøgelse opererer vi med tre indikatorer for unges risikoadfærd: at den unge minimum tre gange har drukket sig så fuld, at han/hun havde svært ved at huske noget dagen efter, at den unge har prøvet at ryge cigaretter en eller flere gange, og at den unge har prøvet at ryge hash. Figur 9 viser at, 6 pct. af de unge har prøvet alle tre ting. 15 pct. af de unge har svaret ja til to af de tre indikatorer, 19 pct. har svaret bekræftende på én indikatorer, mens 60 pct. ikke udviser nogen former for risikoadfærd.

FIGUR 9: OVER HALVDELEN AF DE UNGE UDVISER INGEN FORMER FOR RISIKOADFÆRD

Antal svar: 663. (Kun unge, der har besvaret alle tre spørgsmål vedrørende høj grad af risikoadfærd ift. forbrug af alkohol, cigaretter og hash). Se metodeafsnittet for risikoadfærdsindikatorer.

Unge, der udviser minimum to indikatorer på risikoadfærd, betragter vi som en gruppe, der udøver en høj grad af risikoadfærd. Denne gruppe består primært af drenge, idet 61 pct. er drenge, mens 39 pct. er piger. Undersøgelsen viser ligeledes en sammenhæng mellem de unges familiebaggrund og risikoadfærd, idet 26 pct. af de unge, der lever i brudte familier – mod 19 pct. af de unge, der lever i kernefamilier – har en høj grad af risikoadfærd.

Tidligere forskning har vist, at måden forældre forvalter deres rolle på, har betydning for børn og unges adfærd (Baumrind, 1966; Baumrind, 1971; Dahl, 2012) og dermed også deres risikoadfærd. For at finde ud af om det samme gør sig gældende i denne undersøgelse, har vi konstrueret fire familietyper ud fra to parametre: et om graden af regler i hjemmet og et om den følelsesmæssige nærhed mellem forældre og ung. De to parametre er målt ved seks indikatorer

(læs mere i metodeafsnittet). De fire familietyper, vi konstruerede, var: den laissez-faire, den autoritære, den autoritative og den tolerante.

Vi har efterfølgende undersøgt, om der er sammenhæng mellem, hvilken familietype den unge bor i, og den unges risikobetonede adfærd. Med tanke på tidligere undersøgelser finder vi i denne undersøgelse forholdsvis få forskelle mellem familietyperne. Vi ser dog en mindre tendens til, at unge, der bor i en laissez-faire eller i en autoritær familie, har en højere grad af risikoadfærd end andre unge. Den laissez-faire familietype er karakteriseret ved relativt få regler og en lav grad af følelsesmæssig nærhed mellem ung og forælder, mens den autoritære familietype er kendetegnet ved mange regler, men lav grad af følelsesmæssig nærhed.

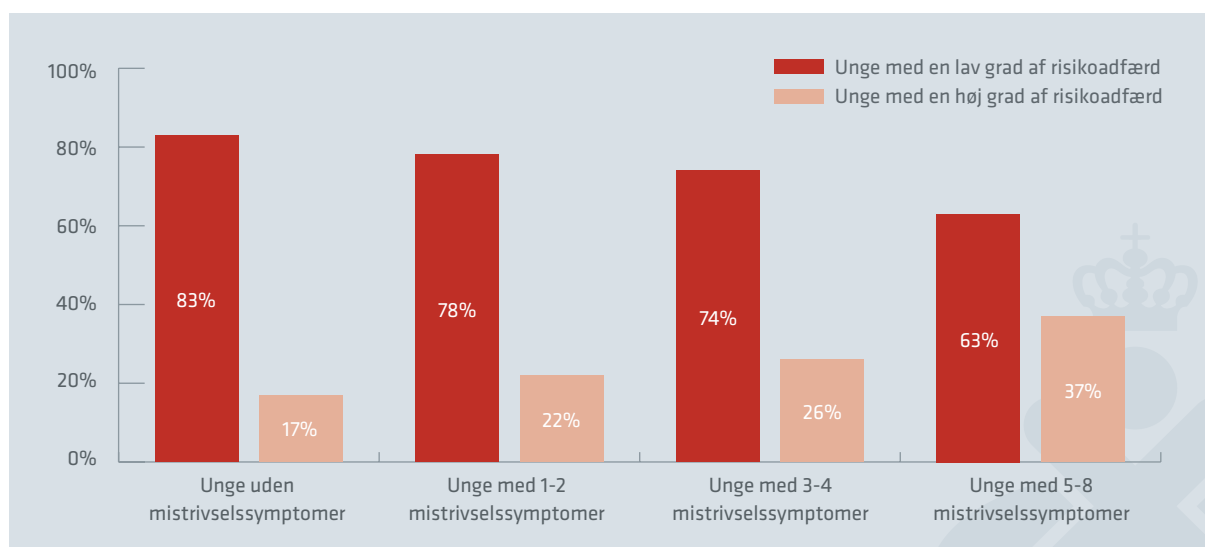
15-årige Karla synes, både den følelsesmæssige nærhed og regler er vigtigt: "Det er jo rart, at der er en, der bekymrer sig for en, så det ikke bare er nogle forældre, der sender en afsted og er ligeglade med, hvornår man kommer hjem. Det er den der trygheds-

grænse. Også det der med, at jeg er sikker på, at jeg altid bare kan ringe til min mor, og så ville hun komme, selv om det er kl. 4 om natten, ikke?" Freja på 15 år mener, det er forskelligt fra ung til ung, om det virker at sætte grænser: "Hvis der er en grænse, så ved man godt, at man ikke skal gå for meget over den grænse med at komme hjem, for så får man måske ikke lov til næste fest. Men nogen tænker også bare 'det gider jeg overhovedet ikke'. Dét hjælper det ikke at sætte den grænse."

UNGE I MISTRIVSEL ER MERE RISIKOVILLIGE

Køn, familiebaggrund og opdragelsesstil er ikke de eneste faktorer, der kan spille en rolle i forhold til de unges risikovillighed. Vi finder også en sammenhæng mellem de unges trivsel og deres risikovillighed. Figur 10 viser, at 37 pct. af de unge med 5-8 former for ugentlig mistrivsel udøver en høj grad af risikoadfærd. Det samme gælder for henholdsvis 26 og 22 pct. af de unge med 3-4 former for ugentlig mistrivsel og med 1-2 former for ugentlig mistrivsel. 17 pct. af de unge uden nogen former for ugentlig mistrivsel udøver en høj grad af risikoadfærd.

FIGUR 10: UNGE MED FLERE FORMER FOR UGENTLIG MISTRIVSEL ER MERE RISIKOVILLIGE

Antal svar: 663 (kun unge, der har prøvet at drikke alkohol, ryge cigaretter mange eller nogle gange eller har røget hash mindst én gang). Ingen mistrivsel: 295, 1-2 former for mistrivsel: 211, 3-4 former for mistrivsel: 98, 5-8 former for mistrivsel: 59. Figuren visualiserer et kryds mellem spørgsmålene: *Tænk på de sidste seks måneder. Hvor ofte har du [trivselsindikatorer]? og Har du prøvet at [drikke alkohol; ryge cigaretter; ryge hash]?*

Desuden finder vi en sammenhæng mellem de unges risikovillighed og deres følelse af ensomhed. 37 pct. af de unge, der altid eller tit føler sig ensomme, udøver en høj grad af risikoadfærd. For unge, der en gang imellem oplever at være ensomme, gælder det, at 16 pct. udøver en høj grad af risikoadfærd, mens 22 pct. af de unge, der sjældent eller aldrig føler sig ensomme, er mere risikovillige end deres jævnaldrende. Ser vi på oplevelsen af at være blevet mobbet på nettet det seneste år, viser det sig desuden, at 31 pct. af de unge, der er blevet mobbet, udøver en høj grad af risikoadfærd.

Børnerådet har tidligere vist, at 23 pct. af pigerne i 9. klasse udviser risikoadfærd for spiseforstyrrelser (Børnerådet, 2016). I denne undersøgelse finder vi yderligere en sammenhæng til risikoadfærd i forhold til alkohol, cigaretter og hash. Således udviser 27 pct. af pigerne med risikoadfærd for spiseforstyrrelser en høj grad af risikoadfærd i forhold til alkohol, cigaretter eller hash. Det stemmer overens med forskning, der viser, at 16-20-årige kvinder med risikoadfærd for spiseforstyrrelser oftere har tendens til et stort forbrug af alkohol, cigaretter og hash (Waadegaard, 2002).

De beskrevne sammenhænge mellem en høj grad af risikoadfærd i forhold til alkohol, cigaretter og hash og de unges oplevelser af ensomhed, mistrivsel, erfaringer med mobning og risikoadfærd for spiseforstyrrelser indikerer, at der er tale om komplekse forhold, der næppe lader sig forklare af én bagvedliggende faktor eller af simple årsagssammenhænge.

UNGE FORVENTER MERE ALKOHOL I GYMNASIET

82 pct. af de unge tror, at der bliver drukket mere alkohol blandt elever på ungdomsuddannelser end blandt folkeskoleelever. Det stemmer overens med tidligere forskning, der har vist, at forestillingen om, hvad andre unge gør, er mere udtalt, når det gælder ældre end jævnaldrende (Balvig, Holmberg & Sørensen, 2005). Samtidig har forskning også vist, at rusmiddelforbrug øges med alderen (Thomsen, 2016). 15-årige Ofelia forudser, at der bliver drukket oftere og mere på gymnasiet, hvor hun skal starte

efter 9. klasse: "Jeg har hørt, at der hvor jeg skal hen i gymnasiet, der er der skolefester, som skolen holder hver måned. Og derudover er der nogle private fester, som eleverne selv holder. Så jeg forventer egentlig, at der kommer ret mange fester, og at der er ret mange mennesker, der drikker en del. For nu bliver vi lidt ældre, og så har de den der aldersgrænse, så de godt kan købe det. På den måde er der flere, der drikker, og flere der drikker lidt mere."

726 af de unge havde på besvarestidspunktet en forventning om, at de skulle starte på en ungdomsuddannelse efter sommerferien. Selv om størstedelen af de unge tror, at der bliver drukket mere alkohol på ungdomsuddannelserne end i folkeskolen, har kun 16 pct. angivet, at de ønsker regler om alkohol på fx introturene. 59 pct. har svaret, at de ikke ønsker regler, mens 25 pct. er i tvivl og har svaret 'ved ikke'. Freja på 15 år forbinder alkohol på introturen med de nye rammer og følelsen af at være usikker på sig selv: "Hvis det er nyt, og man er meget usikker på sig selv, så bliver det måske sværere, hvis der ikke er alkohol til bare at fyre den af. Fordi man måske har det lidt svært med sig selv." Hun mener ikke, at regler vil hjælpe på alkoholforbruget: "Så tror jeg bare, de bliver brudt. Altså, jeg tror ikke, folk sådan siger: 'Okay, husk vi må kun drikke to genstande alle sammen'. Jeg tror bare, folk bliver ligeglade med dem, så man kan lige så godt lade være med at lave dem."

HVORDAN ÆNDRER VI UNGES FORBRUG AF RUSMIDLER?

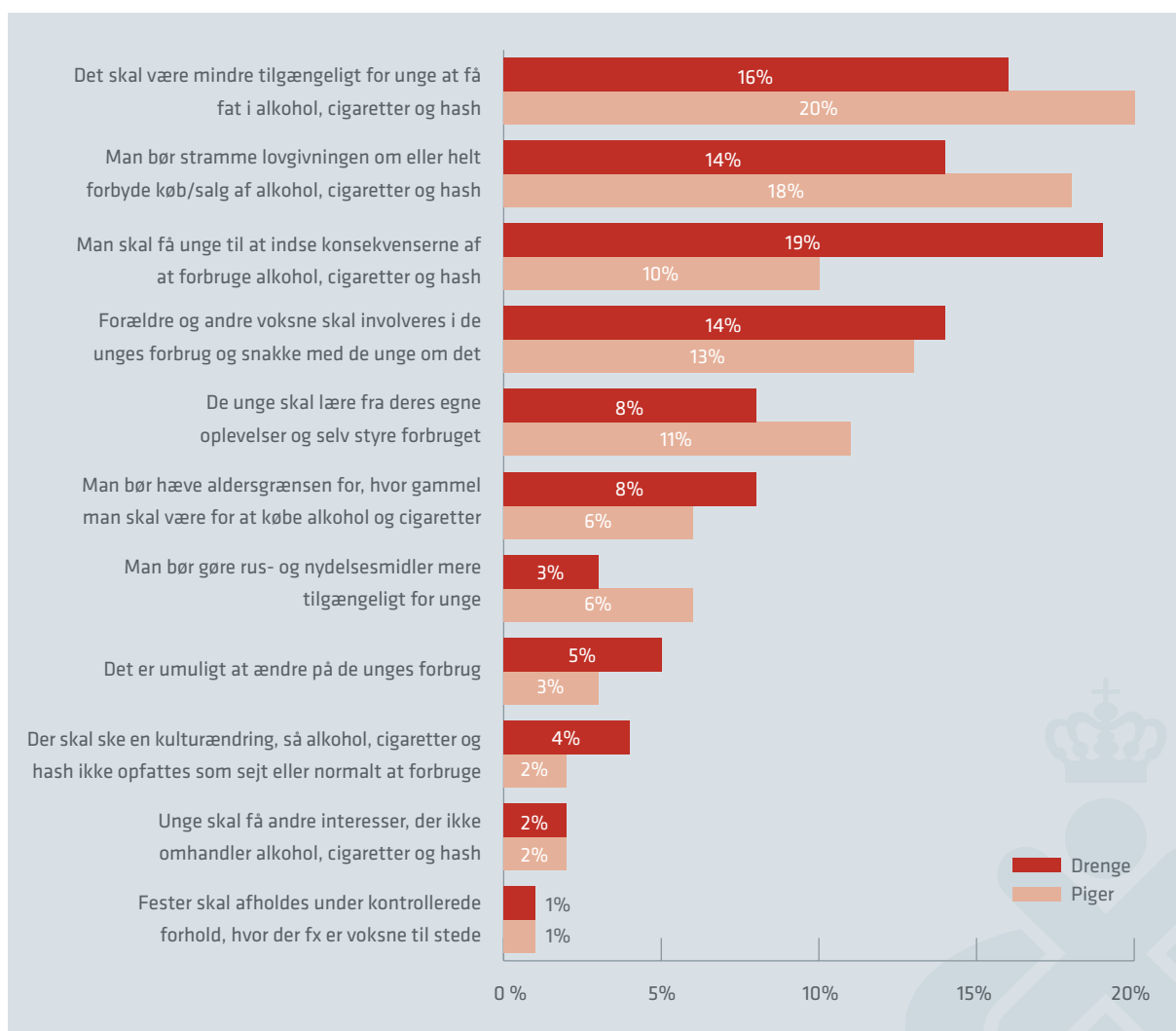
Vi har i spørgeskemaet bedt de unge komme med deres bud på, hvordan man kan ændre på unges forbrug af alkohol, cigaretter og hash. De 928 korte tekster med forslag fra de unge har vi efterfølgende inddelt i 11 kategorier, der er illustreret i figur 11.

Det hyppigste forslag blandt drengene er, at vi skal gøre alkohol, cigaretter og hash mindre tilgængeligt for de unge. En 15-årig dreng henviser fx til Sverige: "Man skal gøre som i Sverige: Sætte priserne op og procenterne ned." I tråd med det foreslår en del drenge også at stramme lovgivningen om – eller måske endda helt forbyde – køb og salg af de tre rusmidler.

Som en 16-årig dreng skriver: "Man skal finde dem, der sælger hash, og smide dem i fængsel." Pigernes forslag handler mere om, at unge skal indse konsekvenserne af at drikke eller ryge. Fx skriver en pige på 15 år: "Man skulle informere dem om skaderne, det kan forårsage. Man kan få mange livsstilssygdomme, og man kan blive afhængig. Man kunne også

fortælle, at når man er påvirket af fx hash og alkohol, kan man gøre ting, som man senere vil fortryde. Man kan både skade sig selv og andre." En del piger peger desuden på at involvere de voksne, så de kan snakke med de unge om forbruget. Som en pige på 16 år skriver: "Forældre skal sørge for at vide, hvem ens barns venner er."

FIGUR 11: DE UNGES BUD PÅ FORANDRING

Antal svar: 928 (heraf 379 drenge og 549 piger).

Spørgsmål: Hvis man skulle ændre på unges forbrug af alkohol, cigaretter og hash, hvad skulle man så gøre?

6 pct. af pigernes og 8 pct. af drengenes svar handlede om andre forandringsforslag. De fremgår ikke af figuren. Useriøse svar er frasorteret. Tallene i figuren summer ikke til 100, da de unge kunne skrive så mange forslag, de ville.

METODE

HVORDAN HAR VI LAVET UNDERSØGELSEN?

BØRNE- OG UNGEPANELET

Analysen er et resultat af fjerde undersøgelse i Børnerådets Børne- og Ungepanel og af en række interviews. Første undersøgelse i panelet handlede om livet i 7. klasse, den anden om unge og medier, den tredje om familieliv, mens vi i denne undersøger en række former for risikoadfærd. Undersøgelsen har været fagligt kvalificeret af en følgegruppe, der på to møder har bidraget med input til særligt relevante perspektiver og nuancer på unges risikoadfærd.

Panelet er etableret ved en simpel tilfældig stikprøve foretaget af Danmarks Pædagogiske Universitet og består af 2.177 9.-klasses-elever fordelt på 112 skoler. 1.390 unge har besvaret et spørgeskema, hvilket giver en svarprocent på 64. På skoleniveau er svarprocenten 74.

KVANTITATIV DEL

Tabellen nedenfor viser, at eleverne i Børne- og Ungepanelet er forholdsvis repræsentative sammenlignet med populationen. Kun i forhold til antallet af unge i land- og mellemkommuner er der forskelle mellem panelet og populationen på mere end 5 procentpoint.

De statistiske analyser bygger på data fra et elektronisk spørgeskema, som blev besvaret i vinteren 2015. Alle præsenterede sammenhænge i analyserne er statistisk signifikante. De er chi-testede og har en p-værdi under 0,05.

Når vi omtaler unge med anden etnisk baggrund end dansk, er det et udtryk for, hvilket sprog der oftest tales i deres hjem. De unge kunne vælge mellem dansk, tyrkisk, kurdisk, polsk, tysk, farsi, arabisk,

		9. klasse	
		Børne- og Ungepanelet	Populationen
Køn	Dreng	47,63 pct.	51,01 pct.
	Pige	52,37 pct.	48,99 pct.
Aldersgennemsnit		15,09 år	14,93 år
Skoletype	Folkeskole	83,53 pct.	80,41 pct.
	Privatskole eller friskole	16,47 pct.	19,59 pct.
Etnicitet	Etnisk dansk	91,58 pct.	87,50 pct.
	Anden etnisk baggrund end dansk	8,42 pct.	12,50 pct.
Regioner	Hovedstaden	27,27 pct.	30,60 pct.
	Sjælland	19,86 pct.	15,79 pct.
	Syddanmark	15,90 pct.	21,07 pct.
	Midtjylland	28,63 pct.	22,48 pct.
	Nordjylland	8,35 pct.	10,06 pct.
Kommunetyper	Yderkommune	12,66 pct.	7,96 pct.
	Landkommune	17,27 pct.	27,56 pct.
	Mellekommune	24,60 pct.	16,33 pct.
	Bykommune	45,47 pct.	48,15 pct.

punjabi, serbokroatisk, rumænsk, somali, persisk, pashto, norsk, svensk, vietnamesisk, engelsk, kinesisk, singalesisk og tamil. De unge har desuden haft mulighed for at svare 'andet'. De angivne sprog er valgt ud fra oplysninger fra Danmarks Statistik om de største etniske grupper i Danmark. Unge, der har angivet, at der oftest tales dansk i deres hjem, har vi kategoriseret som unge med etnisk dansk baggrund. Unge, der har valgt et af de andre sprog som det mest talte i hjemmet, har vi betegnet som unge med anden etnisk baggrund end dansk.

Figur 2 viser de unges forestillinger om, hvor mange af deres jævnaldrende, der har prøvet at drikke alkohol, ryge cigaretter og ryge hash. Vores test af flertalsmisforståelser vedrørende omfanget af alkohol, hash og cigaretter er inspireret af Ringstedforsøget (Balvig, Holmberg & Sørensen, 2015). I spørgeskemaundersøgelsen er de unge blevet spurgt om, hvor mange af deres jævnaldrende, de tror, har drukket eller røget. De havde mulighed for at vælge mellem følgende svarmuligheder: 'alle', 'næsten alle', 'de fleste', 'omkring halvdelen', 'de færreste', 'næsten ingen' og 'ingen'. Svarnøglen fra Ringstedforsøget har vi tilpasset, idet kategorien 'en del' er ændret til 'de færreste'. Det er gjort af hensyn til den logiske opbygning, forståelse samt efterfølgende formidling. De unges svar omregnes i analyserne til procent med den beregningsmetode, som anvendes i Ringstedforsøget (Balvig, Holmberg & Sørensen, 2015).

Figur 3 er et udtryk for, at vi både har spurgt de unge om deres egen holdning til at drikke sig fuld hver weekend, at ryge cigaretter til fester og at ryge hash til fester, og at vi har spurgt dem om, hvad de tror, deres jævnaldrende synes. I forhold til de unges egen holdning har vi stillet dem spørgsmålet: 'Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om at [drikke alkohol, ryge cigaretter, ryge hash], når man går i 9. klasse?'. For at undersøge de unges formodninger om deres jævnaldrendes holdninger har vi stillet dem spørgsmålet: 'Hvor enig eller uenig tror du, andre unge på din alder er i følgende udsagn om at [drikke alkohol, ryge cigaretter, ryge hash], når man går i 9. klasse?' Svarnøglen til både de unges egne

holdninger og deres forestillinger om jævnaldrendes holdninger har været den samme: 'meget enig', 'enig', 'hverken eller', 'uenig' og 'meget uenig'.

Figur 6 viser, at unge med 5-8 former for mistrivsel mindst ugentligt oftere end andre unge drikker, fordi de føler, de ellers ikke kan være en del af fællesskabet. De otte former for mistrivsel er: 'haft hovedpine', 'haft mavepine', 'haft ondt i ryggen', 'været ked af det', 'været irriteret/i dårligt humør', 'været nervøs', 'haft svært ved at falde i søvn' og 'været svimmel'. De unge har fået følgende svarnøgle: 'næsten hver dag', 'mere end en gang om ugen', 'næsten hver uge', 'næsten hver måned' og 'sjældent eller aldrig'. Kun svarene for 'næsten hver dag' og 'næsten hver uge' fremgår af figur 6. Spørgsmålene stammer fra Skolebørnsundersøgelsen, det danske bidrag til det internationale forskningsprojekt Health Behaviour in School-aged Children (HBSC). Brugen er aftalt med ledelsen af Skolebørnsundersøgelsen lektor Mette Rasmussen og professor Pernille Due fra Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet.

Figur 7 viser, at unge med lavt selvværd oftere end andre unge drikker, fordi de føler, de ellers ikke kan være en del af fællesskabet. I vores måling af selvværd har vi anvendt fire indikatorer, som er inspireret af Rosenbergs Self-Esteem Scale (Rosenberg, 1965): 'Jeg føler, jeg er lige så meget værd som andre', 'jeg er for det meste tilfreds med mig selv', 'en gang imellem tænker jeg, jeg ikke er noget værd' og 'jeg føler for det meste, jeg er mislykket'. De unge har fået følgende svarnøgle: 'helt enig', 'enig', 'hverken eller', 'uenig' og 'helt uenig'. De to sidste indikatorer har vi efterfølgende vendt om, og dernæst er svarene samlet i et indeks. Kategorien 'højt selvværd' udgøres af værdierne 9-12, 'middel selvværd' af 5-8 og 'lavt selvværd' af 1-4.

De indikatorer for risikoadfærd, der refereres til i figur 9, er, at den unge minimum tre gange den seneste måned har drukket sig så fuld, at det var svært at huske noget dagen efter, at den unge har prøvet at ryge cigaretter mange eller en del gange, og at den unge har prøvet at ryge hash mindst én gang.

Når vi i figur 10 henviser til unge med en høj grad af risikoadfærd, er det udtryk for en gruppe af unge, der har svaret bekræftende på to ud af de tre risikoadfærdssindikatorer.

Når vi i forbindelse med analyserne af de særligt risikovillige unge henviser til to forskellige familieformer, brudte familier og kernefamilier, er det et udtryk for, at de unge i spørgeskemaet har haft mulighed for at angive, hvem de bor sammen med. De kunne vælge mellem: begge mine forældre, kun min mor, min mor og hendes kæreste/ægtefælle, kun min far, min far og hans kæreste/ægtefælle, skiftevis hos min mor og far – begge bor alene, skiftevis hos min mor og far – min mor, far eller begge bor sammen med en kæreste/ægtefælle, plejeforældre, voksne på opholdssted/institution og bedsteforældre eller andre familiemedlemmer. Der har desuden været mulighed for at svare 'andet', hvilket er blevet fulgt op af et åbent spørgsmål, hvor de unge har haft mulighed for at uddybe deres svar. Når vi omtaler unge, der bor i en kernefamilie, henviser vi til de unge, der har svaret, at de bor sammen med begge deres forældre. Når vi bruger betegnelsen 'brudte familier', refererer vi til de resterende ni familietyper samt kategorien 'andet'.

Vores omtale af de fire familietyper: den autoritære, den tolerante, den autoritative og laissez-farie er baseret på seks indikatorer, der afdækker graden af regler i hjemmet og graden af følelsesmæssig nærhed mellem den unge og forældrene. De tre indikatorer, der undersøger graden af regler i hjemmet, er, om forældrene har lavet regler for: Hvor meget alkohol den unge må drikke i hjemmet, hvornår den unge skal være hjemme om aftenen, og om den unge må have kærester overnattende derhjemme. De tre indikatorer, der afdækker følelsesmæssig nærhed mellem den unge og forældrene, er, om den unge vurderer, at: De kan regne med forældrene, hvis noget går galt, forældrene kender den unges venner, og de unge fortæller forældrene, hvor de tager hen om aftenen. De to parametre, seks indikatorer og fire familietyper er inspireret af tidligere forskning (Dahl, 2012).

Når vi refererer til pigers risikoadfærd for spiseforstyrrelser er det på baggrund af RiBED-8 (Risk Behaviour for Eating Disorders, 8 items), som er et screeningsinstrument for tidlig opsporing af risikoadfærd for spiseforstyrrelser blandt unge piger og kvinder, udviklet og valideret af speciallæge ph.d. Mette Waadegaard og Statens Institut for Folkesundhed (Waadegaard, 2002; Waadegaard & Petersen, 2002; Børnerådet, 2016).

Figur 11 viser de unges bud på, hvordan man nedbringer unges forbrug af alkohol, cigaretter og hash. Spørgsmålet er i spørgeskemaet stillet som et åbent spørgsmål med tilhørende skrivefelt. De kategorier, der er vist i figur 11, har vi efterfølgende lavet på baggrund af de unges tekster i skrivefeltet.

KVALITATIV DEL

I efteråret 2015 interviewede vi otte 9.-klasser-elever i grupper. Interviewene var eksplorative, og hensigten med dem var få et nuanceret indblik i ungdomslivet i 9. klasse for dermed at kvalificere spørgeskemaundersøgelsen.

I foråret 2016 gennemførte vi to gruppeinterviews med seks 9.-klasser-elever på to forskellige skoler. Interviewene fandt sted efter spørgeskemaundersøgelsen og havde til formål at få de unges forklaringer på udvalgte resultater fra spørgeskemaundersøgelsen samt at bidrage med eksempler fra de unges eget liv.

Interviewene varede 30-45 min. og tog udgangspunkt i semistrukturerede interviewguides. De interviewede unges alder svarer til alderen på de unge i Børne- og Ungepanelet.

ANONYMISERING OG CITATER

Alle navne er ændrede af hensyn til anonymitet. Citater kan være tilpasset af hensyn til læsbarhed.

KILDER

Aas H & W Pedersen (1993): "Stadier i ungdoms brug av rusmidler – en longitudinell studie" i *Nordisk Alkoholtidsskrift*, vol. 10.

Adalbjarnadottir S & LG Hafsteinsson (2001): "Adolescents' Perceived Parenting Styles And Their Substance Use: Concurrent and Longitudinal Analyses" i *Research on Adolescence*, vol. 11, issue 4.

Balvig, F, L Holmberg & A-S Sørensen (2005): *Ringstedforsøget. Livsstil og forebyggelse i lokalsamfundet*. Jurist- og Økonomiforbundets Forlag.

Baumrind, D (1966): "Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior" i *Child Development*, 37.

Baumrind D (1971): "Current Patterns of Parental Authority" i *Developmental Psychology*, 4(2).

Børnerådet (2016): *Hver fjerde pige i 9. klasse er i fare for at få en spiseforstyrrelse*. Børneindblik 5/16.

Dahl, KM (2012): "Følelser og autoritet – familiepraksis i de 15-åriges familier" i Ottosen, MH (red.): *15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra femte dataindsamling i forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2016): *ESPAD Report 2015. Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*.

Frederiksen, NJS, SL Bakke, CW Jürgensen, A-M Nielsen, DJ Rasmussen, P Dalum & PK Nielsen (2012): *Unge og alkohol – en baggrundsrapport*. Kræftens Bekæmpelse.

Møller K & J Demant (2011): *Unge påbegyndelse af illegalt rusmiddelbrug – et litteraturstudie over den nordiske forskning*. Center for Rusmiddelforskning. Aarhus Universitet.

Pedersen, ML (2013): *Selvrapporteret kriminalitet. En sammenligning mellem Odense og Storkøbenhavn 2012 og Storkøbenhavn 2006 og 2012*. Justitsministeriets Forskningskontor.

Prentice, DA & DT Miller (1993): "Pluralistic Ignorance and Alcohol Use on Campus: Some Consequences of Misperceiving the Social Norm" i *Journal of Personality and Social Psychology*, 64 (2).

Rasmussen M & P Due (red.) (2011): *Skolebørnsundersøgelsen 2010*. Statens Institut for Folkesundhed.

Rasmussen, M, TP Pedersen & P Due (2015): *Skolebørnsundersøgelsen 2014*. Statens Institut for Folkesundhed.

Schiøth C, AF Krarup & CL Behrens (2014): *Unge alkoholvaner i Danmark 2014 – en kortlægning*. Kræftens Bekæmpelse og TrykFonden smba.

Schroeder, CM & DA Prentice (1998): "Exposing Pluralistic Ignorance to Reduce Alcohol Use Among College Students" i *Journal of Applied Social Psychology*, 28 (23).

Sundhedsstyrelsen (2014): *Den nationale sundhedsprofil 2013*.

Sundhedsstyrelsen (2015): *Danskernes rygevaner*.

Sundhedsstyrelsen (2015a): *Alkoholstatistik 2015*.

Sundhedsstyrelsen (2015b): *Narkotikasituationen i Danmark 2015*.

Thomsen, J-P (red.) (2016): *Unge i Danmark – 18 år og på vej til voksenlivet. Årgang 95 – Forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Waadegaard, M (2002): *Risikoadfærd for udvikling af spiseforstyrrelser blandt danske kvinder*. Statens Institut for Folkesundhed og Sundhedsstyrelsen.

Waaddegaard M & T. Petersen (2002): "Dieting and desire for weight loss among adolescents in Denmark. A questionnaire survey" i *European Eating Disorders Review*, 10.

BØRNEINDBLIK

NR. 9/2016 · 3. ÅRGANG · 19. DECEMBER 2016

TEKST OG ANALYSE TINE MALM · E: TMA@BRD.DK · T: 3378 3318 · WINNIE ALIM · E: WIA@BRD.DK · T: 3378 3310

CHARLOTTE MØLLER KJELDEN · E: CMK@BRD.DK · T: 3378 3313

REDAKTØR KATRINE MUNCH BECHGAARD · E-MAIL: KMB@BRD.DK · T: 3378 3317

BØRNERÅDET VESTERBROGADE 35A · 1620 KØBENHAVN V · WWW.BRD.DK · E-MAIL: BRD@BRD.DK

Børnerådet
